

**Досліджуємо текст.
Василь Сухомлинський. Не
забувай про джерело.
Галина Кирпа. Мова моя.**

Мета: продовжувати знайомити учнів з творами та поезією українських письменників та поетів; досліджувати та аналізувати прочитане; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію учнів, збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд учнів; виховувати любов до рідного слова.

Сьогодні
20.12.2023

Повідомлення теми уроку.



**Сьогодні на уроці ми дослідимо
оповідання Василя
Сухомлинського «Не забувай
про джерело».**

**Продовжимо вчитися визначати
головну думку твору.**

Сьогодні
20.12.2023

Згадайте - письменник Василь Сухомлинський.

**Василь Олександрович
Сухомлинський** –
український педагог,
публіцист, письменник, поет,
Заслужений вчитель,
кандидат педагогічних наук,
член-кореспондент Академії
педагогічних наук.



Сьогодні
20.12.2023

Прочитайте слова, правильно ставте наголос.
Назвіть орфограми, які є в словах. Знайдіть дієслова, іменники.



неприка́яними	смерка́ння
ни́нішньої	око́лиці,
при́звід	хтозна-зві́дки
чи́стіший	ві́ддячува́в
бува́льщину	підлі́тків
веслува́ти	перетво́рювався
ухва́ли	звичай



НЕ ЗАБУВАЙ ПРО ДЖЕРЕЛО

Учитель питає: «Бачите, діти, ось цей спалений сонцем пустир у долині?»

— Бачимо, — відповідають діти.

— Тож послухайте бувальщину. Ось тут, на місці цього пустиря, багато років тому був глибокий ставок, аж до села, що розкинулось ген під горою.



**Можна було впливти човном на
середину й веслувати аж до он тих
дубів. Їх тоді там багато було, а тепер
три лишилося, та й ті всихають... На
березі верби росли. У лісі водились
білки.**

**То старовинне козацьке село.
Викопали тут ставок запорожці після
битви під Жовтими Водами.**



І поселились на його березі. Та стали помічати, що ставок мулом заносить. Зійшлися селяни на раду й ухвалили: кожен, хто скупався в ставку, мусить набрати відро мулу й винести аж туди, за балку, й висипати в поле.

Люди й дотримувались цієї ухвали. Над ставом, на вербових кілках, висіли дерев'яні відра.



Для дорослих чоловіків — великі, для жінок, підлітків — менші, для дітей — маленькі. Тільки той, що був у матері на руках, не віддячував працею за радість і задоволення. Ставок ставав чистіший і глибший. Та ось хтозна-звідки приїхала в село сім'я — батько, мати, четверо синів і дві дочки.



**Усіх їх прозвали Неприкажаними.
Поселились вони на околиці,
недалеко від ставка. І дорослі й діти з
весни до осені купалися в ставку, а за
відра й не брались.**

**Спочатку людина кось незвертали на те у в
аги. А потім стали помічати, що чимало пі
дітків так само роблять: купаються, а му
лу не виносять.**



Старі люди бралися повчати молодь: «Що ж ви робите?» А підлітки їм:

— Раз Неприкаямим можна, то й нам не гріх...

Лихий призвід — людям заохота.
Багато підлітків, а потім і дорослих стали приходити купатися після смеркання, щоб ніхто не бачив...



Старі хитали головами, та вдіяти нічого не могли. Дерев'яні відра, що висіли на вербових кілках, розсохлися, розсипалися, а потім зникли.

Старий звичай забули.

Кожному думалось: «На мій вік вистачить». Та ставок мілів, перетворювався на болото, заростав бур'яном.



**Настав час, коли вода тут
затримувалась тільки весною. А потім
і того не стало.**

**І ставок щез. Тільки спогад про
нього зберігся.**

**Подумайте над цією бувальщиною,
діти. Напившись води, не забувайте
про джерело, з якого вона витікає.**

Сьогодні
20.12.2023

Читання тексту учнями. Бесіда за змістом тексту з елементами вибіркового читання.

- ❖ Прочитай мовчки. Підготуйся відповісти: яким був ставок у давнину, як селяни берегли його?
- ❖ Поміркуйте разом. Чому і як щез ставок?
- ❖ Робота в парах. Знайдіть слова, які передають головну думку твору. Як ви їх розумієте? Поставте одне одному запитання за прочитаним.
- ❖ Який зміст передає вислів «лихий призвід — людям заохота»? Як це виявляється в житті? Підготуйтеся переказати оповідання.



Сьогодні
20.12.2023

Заповніть таблицю: запишіть стислі відомості.



Назва твору	Не забувай про джерело
Автор	
Жанр	
Тема	
Головна думка	
Ставлення автора до зображеного	
Мій висновок	

Сьогодні
20.12.2023

Згадайте – поетеса Галина Кирпа.



**Також ми сьогодні на уроці
згадаємо ще одну поетесу –
Галину Кирпу.**

**Познайомимося з її новим
твором «Мова моя».**



Малюнок
Єлизавети
Крючок

МОВА МОЯ

Мова моя — мов ластівка,
летить горою, летить долом,
провіщає мені ясен-день.

Мова моя — немов Берегиня,
що на кожне своє дитятко
дихає і тремтить.

Мова моя — БУЛА! БУДЕ! А нині
я терни в стежках визбирую,
щоб їй було легше ходить...

Сьогодні
20.12.2023

Читання тексту учнями. Бесіда за змістом тексту з елементами вибіркового читання.

- ❖ Поміркуйте разом. **Із чим поетеса порівнює рідну мову? Що означають ці порівняння? Яке ставлення до рідної мови вони утверджують?**
- ❖ **Що кожен/кожна з вас може зробити для того, щоб рідній мові «було легше ходити»?**
- ❖ Роздивися **малюнок і придумай до нього назву.**



Сьогодні
20.12.2023

Пояснення домашнього завдання.

Підручник с. 90-92
Прочитай твір Василя
Сухомлинського.
Визнач його головну
думку,
ставлення автора до
зображеного.

